

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

Skolverket
Att. Eva Blomdahl
106 20 Stockholm

2012 12 04
Dnr: 62-2012:160

Remiss av allmänna råd med kommentar till arbetet med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd

Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna (FUB) vill lämna följande synpunkter på Skolverkets remiss av allmänna råd med kommentarer till arbetet med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd.

Allmänna synpunkter

Riksförbundet FUB är positiva till att Skolverket tar fram nya Allmänna råd till arbetet med åtgärdsprogram och samtidigt uppmärksammar att det finns alternativa tolkningar av skrivningen i kapitel 3 § 3 i Skollagen.

Vi instämmer i Skolverkets konstaterande att många skolor tenderar att fokusera på att eleven är bärare av problemen i skolsituationen istället för att konstruktivt skapa förutsättningar för den enskilde. Med tidigare undersökningar i åtanke¹ skulle FUB vilja att skolans ansvarsroll betonas än mer.

I vilka fall anser FUB att ett åtgärdsprogram ska utarbetas?

Riksförbundet FUB anser att lagtexten ska tolkas så att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska *uppnås eller som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, som inte är direkt relaterade till kunskapskraven*. Skälet till att vi vill se en extensiv tolkning av begreppet *andra svårigheter i sin skolsituation* är att skolans syfte, förutom att ge ledning och stimulans i lärandet, är att stärka elevens personliga utveckling². Vår uppfattning är att om det finns elever som klarar kunskapskraven, även om vi tror att tidsperspektivet är svårt att förutse, men som på grund av sin funktionsnedsättning uppvisar andra svårigheter som begränsar deras möjlighet att utvecklas som individer i sin skolmiljö ska dessa elever ha rätt att få nödvändigt stöd. Det kan till exempel vara en elev som inte klarar av det sociala samspelet på egen hand och därmed inte kan tillgodogöra sig den sociala träning som skolan erbjuder.

¹ Skolverkets Nationella kvalitetsgranskning kring åtgärdsprogram 1999

² Skollagen (2010:800) kap 3 §3

Allmänna råd med kommentarer

2 Utredda

Att samverka med extern utredningskompetens

Riksförbundet FUB vill att fjärde stycket³ med undantag för första meningen utgår. Vi ställer oss tveksamma till texten eftersom vi uppfattar den som otydlig. Enligt vår mening finns det risk att vårdnadshavare tolkar det som att rektors skyldighet att anmäla, om det finns misstanke om ett barn har utvecklingsstörning, ovillkorligen kommer att leda till att huvudmannen genomför en medicinsk utredning. Det är oklart vem huvudmannen är och likaså vilken utredning åsyftas. Vi tror oss förstå att syftet är att lägga ett ansvar på skolan att agera om en elev uppvisar uttalade svårigheter i sin skolsituation och vars vårdnadshavare inte har egen förmåga eller av andra skäl inte för en dialog med skolan. Dock är vår bedömning att formuleringen ”Finns det indikationer på att en elev tillhör målgruppen för grund- eller gymnasiesärskolan...” öppnar för godtycklighet och att i de fall då ett barn kan befaras fara illa på grund av att det föreligger bristande utredningsunderlag finns det andra lagrum som reglerar detta.

Avslutningsvis görs i samma stycke en hänvisning till specialskolan vilket bör läggas i eget stycke då vi tror att tolkningen annars kan bli att elever med utvecklingsstörning erbjuds en placering i specialskola. Så kan det naturligtvis vara, men de statliga specialskolorna ska erbjuda undervisning för elever med i första hand andra diagnoser än utvecklingsstörning.

Att samarbeta med vårdnadshavare

Vidare vill vi föreslå en omformulering av sjätte och sjunde stycket⁴. Vi upplever att begreppet ”utredning” blir alltför vagt då det i texten talas om flera olika utredningar. Vi föreslår följande lydelse av de två nämnda styckena:

”I de fall som elevens vårdnadshavare motsätter sig en helhetsutredning om särskilt stöd ska rektor ändå besluta om att göra en pedagogisk utredning av skolsituationen. Det ska skolan göra om man bedömer att en sådan utredning är nödvändig för att eleven ska utvecklas mot läroplanens mål och nå de kunskapsmål som minst ska uppnås, nu eller längre fram under skoltiden. Däremot måste elevens vårdnadshavare alltid ge sitt medgivande när det handlar om att göra en psykologisk eller medicinsk utredning.”

³ ”Om en elev inte kan nå de kunskapskrav som minst ska uppnås på grund av att han eller hon har en utvecklingsstörning har eleven möjlighet att tas emot i grundsärskolan eller gymnasiesärskola. Finns indikationer på att en elev kan tillhöra målgruppen för grund eller gymnasiesärskolan är det viktigt att den som ansvarar för utredningen anmäler detta till rektor. Rektorn behöver i sin tur snarast kontakta huvudmannen i elevens hemkommun som ansvarar för att en utredning görs. Om skolan förmodar att det kan vara aktuellt med ett eventuellt mottagande i specialskolan tas kontakt med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) som handlägger ärendet.”

⁴ ”I de fall som elevens vårdnadshavare motsätter sig en utredning om särskilt stöd kan rektor inte passivt acceptera detta, om en sådan utredning är väsentlig för elevens bästa. Skolan behöver i dessa fall fortsätta sina ansträngningar att förklara varför det är viktigt att göra en utredning, och skapa tillit till att skolans professionella bedömning av elevens stödbehov behöver utredas.

Om elevens vårdnadshavare trots skolans ansträngningar motsätter sig en utredning kan skolan ändå göra en pedagogisk utredning av skolsituationen. Det kan skolan göra om man bedömer att en sådan utredning är nödvändig för att eleven ska utvecklas mot läroplanens mål och nå de kunskapsmål som minst ska uppnås, nu eller längre fram under skoltiden. Däremot måste elevens vårdnadshavare alltid ge sitt medgivande när det handlar om att göra en psykologisk eller medicinsk utredning.”

Att dokumentera utredningen

Riksförbundet FUB anser att det fjärde stycket⁵, som informerar om att åtgärdsprogrammet är offentlig handling om det inte bedöms omfattas av sekretess vid en sekretessprövning, bör upplysa om möjligheten att skilja åtgärdsprogrammet från de föregående utredningarna⁶. Det är viktigt att eleven och elevens vårdnadshavare känner sig trygga med att de själva har kontroll över i vilken omfattning information om eleven sprids.

3 Att utarbeta

Formalia vid dokumentation

Riksförbundet FUB anser att grundambitionen är att upprättande av åtgärdsprogram sker i samverkan med vårdnadshavare. I avsnittets tredje stycke ges intryck av att eleven och vårdnadshavare är passiva mottagare av åtgärdsprogrammet. Det bör därför förtydligas att oavsett om vårdnadshavare väljer att samverka eller inte vid utarbetandet av ett åtgärdsprogram, kan det vara bra att dokumentera vilket datum eleven och vårdnadshavare fått ta del av åtgärdsprogrammet.

4 Genomföra, följa upp och utvärdera

Att följa upp och utvärdera åtgärder

I stycket om utvärdering instämmer FUB i att det är lämpligt inför ett möte med vårdnadshavare ”...att skolan har gjort en egen utvärdering som en förberedelse.” Vi vill dock poängtera att det då ska handla om ett samtal med utrymme för förslag från båda parter. Vårdnadshavaren ska inte ställas inför redan fattade beslut⁷ utan få vara delaktig. För att en utvärdering av åtgärdsprogrammet ska ge bästa resultat, anser FUB att det är viktigt att vårdnadshavarens synpunkter tas till vara även i utvärderingsprocessen.

Bilaga 1

De aktuella bestämmelserna i sin helhet

Gymnasieförordningen (SFS 2010:1039)

Riksförbundet FUB välkomnar förslaget att liksom gymnasiearbetet omnämns även gymnasiesärskolearbetet i kap 9 § 1 i Gymnasieförordningen (SFS 2010:1039).

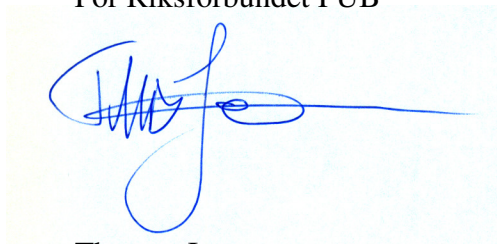
⁵ ”En pedagogisk utredning som görs i kommunala och statliga skolor är en allmän handling när den har färdigställts. När skolan dokumenterar en utredning är det viktigt att ha i åtanke att alla, enligt offentlighetsprincipen, har rätt att ta del av uppgifterna i allmänna handlingar.”

⁶ Asp-Onsjö ”Åtgärdsprogram i praktiken, Studentlitteratur sid 140

⁷ Asp-Onsjö ”Åtgärdsprogram i praktiken, Studentlitteratur sid 136 f

Stockholm som ovan

För Riksförbundet FUB

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'T. Jansson', is written on a light blue rectangular background. The signature is stylized with a large loop at the end.

Thomas Jansson
Förbundsordförande